

Fundacja na Rzecz Dwujęzyczności

Scenariusz cyklu godzin wychowawczych lub zajęć pozalekcyjnych

*Po polsku, nie zawsze tak samo – język polski i jego tajemnicze
odmiany.*

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu Nasze tradycje.

Autorka	Katarzyna Pluta	
Grupa docelowa, w tym wiek uczestników (jeśli istotne)	uczniowie 7 i 8 klasy szkoły podstawowej	
Rodzaj zajęć, przedmiot	Godzina wychowawcza, zajęcia pozalekcyjne	
Temat, tytuł	Po polsku, nie zawsze tak samo - język polski i jego tajemnicze odmiany.	
Słowa kluczowe	gwary, regionalizmy, tożsamość regionalna, zróżnicowanie językowe	
Krótki opis zajęć	Przygotowanie uczniów do występu na temat różnych odmian regionalnych języka polskiego, o gwarach i regionalizmach.	
Czas trwania	3 x 45 minut (trzy godziny lekcyjne). Czas jest określony orientacyjnie, nie uwzględnia ewentualnych dodatkowych konsultacji organizowanych w miarę potrzeb.	
Cele zajęć	CEL 1. Zabawa językiem polskim i jego odmianami. CEL 2. Poznanie odmiennych form posługiwania się językiem polskim. CEL 3. Pokazanie odmienności tradycji językowych w różnych regionach kraju. CEL 4. Wspólne działanie i współpraca uczniów przy przygotowaniu i realizacji występu.	
Kryteria sukcesu, efekty uczenia się	Po zajęciach, uczniowie: KS 1. wykorzystują elementy gwar i regionalizmów w przygotowanej prezentacji lub występie, KS 2. wyjaśniają, czym są gwara i regionalizmy oraz podają ich przykłady, KS 3. rozpoznają zróżnicowanie językowe Polski i wskazują region, z którego pochodzą zaprezentowane formy językowe, KS 4. współpracują przy przygotowaniu i realizacji wspólnego występu.	Powiązanie z celami C 1 z KS 1 C 2 z KS 2 C 3 z KS 3
Metody, techniki, formy pracy	praca w grupach, elementy dramy / inscenizacja, burza mózgów, quiz / gra dydaktyczna	

STRUKTURA ZAJĘĆ				
Aktywność	Czas trwania	Czynności osoby prowadzącej	Czynności uczestników	Niezbędne materiały i sprzęt
Wprowadzenie Wybór treści do prezentacji / występu.	20 –25 minut	Nauczyciel przygotowuje listę regionów z publikacji „Między słowami”. Uczniowie losują regiony, które staną się tematem prezentacji lub występu. Każda grupa pracuje nad jednym, wylosowanym regionem. <i>Uwaga: Warunki przygotowania prezentacji lub występu:</i> - wyraźne wskazanie regionu, z którego pochodzą prezentowane formy językowe, - przedstawienie charakterystycznych cech danej odmiany języka (wymowy, słownictwa, zapożyczeń), - wykorzystanie przykładów regionalizmów lub elementów gwary w mowie i/lub piśmie.	Uczniowie losują nazwy regionów zapisane na karteczkach przygotowanych przez nauczyciela. Następnie łączą się w grupy według wyników losowania.	Publikacja „Między słowami”.
Omówienie form występu / prezentacji.	20 –25 minut	Nauczyciel moderuje rozmowę na temat możliwych form prezentacji lub występu, dbając, aby poszczególne grupy zaproponowały różnorodne formy. W razie potrzeby podsuwa własne propozycje i sugestie. Jeśli grupy są liczne zachęca uczniów do podziału ról, np.: osoba koordynująca pracę, osoba odpowiedzialna za treść i przygotowanie warstwy graficznej prezentacji, osoba pilnująca terminów, sprawozdawca. Na zakończenie nauczyciel rekapitułuje wszystkie ustalenia, zapisuje je i wspólnie z uczniami ustala termin pierwszej próby. Na tym etapie kończy się pierwsza część przygotowań.	Uczniowie ustalają ostateczną formę wystąpienia, potrzebne materiały oraz sposób i czas pracy nad przygotowaniami, informując o ustaleniach nauczyciela.	Forma prezentacji zależy od inwencji uczniów. Mogą wykorzystać, np.: - prezentację multimedialną (np. Prezi, PowerPoint lub inne narzędzie), - krótkie filmiki z inscenizowanymi dialogami w danej gwarze, - plakaty, - scenki rodzajowe odgrywane na żywo, - piosenki z elementami charakterystycznej gwary. Możliwe są również inne formy zaproponowane przez uczniów. Publikacja „Między słowami” stanowi podstawowe źródło inspiracji i materiałów.
Pierwsza próba	45 minut	Nauczyciel prosi uczniów o zaprezentowanie przygotowanych materiałów, prezentacji oraz scenariuszy występów – zarówno nagrywanych, jak i realizowanych na żywo. Pracuje z każdą grupą, służy radą i, w miarę możliwości, pomaga rozwiązać ewentualne trudności we współpracy.	Uczniowie prezentują przygotowane materiały oraz omawiają napotkane trudności. Pozostali uczniowie dzielą się uwagami, radami i propozycjami rozwiązań.	Jak wyżej.

Drua próba Próba generalna	45 minut	Nauczyciel spotyka się z grupami przygotowującymi ostateczne prezentacje. W oparciu o treści zawarte w publikacji „Między słowami” ustala tzw. łączniki między poszczególnymi występami. Wspólnie z uczniami omawia konieczne poprawki oraz sprawdza, czy czas przeznaczony na prezentację każdej grupy jest dotrzymany. Następnie, razem z uczniami, dokonuje wyboru osoby zapowiadającej poszczególne prezentacje lub występy.	Uczniowie prezentują efekty swoich przygotowań w formie, w jakiej chcą zaprezentować je innym. Na bieżąco nanoszą poprawki i wprowadzają ustalane z nauczycielem i innymi uczniami zmiany.	
Wielki finał Występ	45 – 60 minut	Nauczyciel czuwa nad przebiegiem występu, w razie potrzeby udziela wsparcia organizacyjnego i technicznego oraz reaguje na bieżące trudności.	Uczniowie prezentują efekty swojej pracy.	Materiały są dobierane zgodnie z potrzebami uczniów i możliwościami szkoły (multimedia lub materiały tradycyjne, np. plakaty).
Podsumowanie zajęć	10 minut	Podsumowaniem zajęć może być quiz przygotowany przez twórców prezentacji. Każda grupa wybiera przykład regionalizmu i pyta widownię, z jakiego regionu pochodzi zaprezentowane słowo lub zdanie. Jako alternatywę można zaproponować grę w kalambury.	Uczniowie przygotowują i prowadzą quiz lub grę w kalambury, prezentują regionalizmy oraz aktywnie uczestniczą w odgadywaniu ich pochodzenia.	
Metody monitorowania osiągnięć uczestników	Osiągnięcia uczniów są monitorowane na podstawie ich aktywności, wywiązywania się z przydzielonych ról i zadań w grupie oraz efektów przygotowanego występu.			
Lista ewentualnych dodatkowych źródeł, materiałów, przydatnych przy przygotowaniu i prowadzeniu zajęć	Dodatkowe źródła i materiały są dobierane zgodnie z potrzebami scenariuszy przygotowywanych przez uczniów oraz możliwościami danej szkoły.			
Możliwe sposoby indywidualizacji pracy na zajęciach (jeśli dotyczy)	Może się zdarzyć, że nie wszyscy uczniowie jednakowo zaangażują się w pracę zespołową. Nauczyciel monitoruje więc stopień zaangażowania uczniów i w razie potrzeby proponuje zróżnicowane zadania lub role, dostosowane do możliwości poszczególnych uczniów.			
Jakie potencjalne trudności można napotkać, prowadząc zajęcia?			Jak im zaradzić?	
Trudnością może być nierówny poziom zaangażowania uczniów w pracę zespołową oraz dominacja pojedynczych osób w grupie.			Można temu zaradzić poprzez regularne sprawdzanie postępów pracy grup, rozmowy z uczniami oraz bieżące reagowanie w sytuacjach nierównego zaangażowania.	